

POLITYKA PUBLIKACYJNA UNIwersYTETU WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W OLSZTYNIE

I. WSTĘP

Polityka Publikacyjna Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie ma na celu promowanie najwyższych standardów rzetelności naukowej i etyki publikacyjnej wśród pracowników, doktorantów i studentów UWM w Olsztynie. Polityka ta ma wspierać publikowanie wyników badań w renomowanych i recenzowanych źródłach, jednocześnie chroniąc Uczelnię i jej członków przed zagrożeniami związanymi z publikacjami niskiej jakości, w tym z tzw. „paper mills” i czasopismami drapieżnymi.

II. DEFINICJE

Dla celów niniejszej Polityki, poniższe terminy oznaczają:

Publikacja naukowa: artykuł naukowy, monografia, rozdział w monografii, materiały konferencyjne lub inne dzieło naukowe, które prezentuje oryginalne wyniki badań lub analizy i jest przeznaczone do rozpowszechniania w środowisku naukowym.

Czasopismo drapieżne (predatory journal): czasopismo, które deklaruje przeprowadzenie procesu recenzji naukowej, ale w rzeczywistości go nie przeprowadza lub przeprowadza w sposób powierzchowny, charakteryzuje się brakiem transparentności, agresywnymi praktykami marketingowymi (np. spamowanie naukowców), niską jakością redakcyjną i częstymi opłatami za publikację (APC - Article Processing Charges) bez adekwatnej wartości dodanej dla autora. Ich głównym celem jest zysk finansowy kosztem jakości naukowej i reputacji nauki.

„Paper mill” (fabryka artykułów, papiernia): komercyjne podmioty oferujące usługi tworzenia i/lub publikowania na zamówienie artykułów naukowych, które często charakteryzują się niską jakością, są plagiatem lub/i zawierają fałszywe dane. Celem „paper mills” jest wyłącznie publikacja, a nie rzetelna nauka, w związku z tym, korzystanie z ich usług jest poważnym naruszeniem etyki naukowej.

Slot publikacyjny: suma udziałów jednostkowych pracownika w publikacjach naukowych przedstawianych do ewaluacji jakości działalności naukowej jednostki, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Pierwszy kwartył (Q1): czasopisma znajdujące się w górnych 25% rankingu w danej dziedzinie według Journal Citation Reports lub Scopus.

Wydawnictwa o niskich standardach recenzyjnych: wydawnictwa komercyjne, charakteryzujące się brakiem rzetelnego procesu recenzji naukowej, manifestującym się między innymi nienaturalnie krótkim czasem, który upływa od złożenia do akceptacji manuskryptu (poniżej 4 tygodni), masową produkcją publikacji w dziesiątkach lub setkach czasopism o szerokim zakresie tematycznym, wysokimi opłatami APC, nieproporcjonalnymi do oferowanych usług, agresywnymi praktykami marketingowymi oraz brakiem transparentności w procesach redakcyjnych.

III. ZASADY OGÓLNE

1. **Rzetelność naukowa i etyka:** wszystkie publikacje afiliowane UWM w Olsztynie muszą być zgodne z zasadami rzetelności naukowej i etyki publikacyjnej, w tym z zasadami uczciwości badawczej, oryginalności, dokładności, obiektywizmu i odpowiedzialności.
2. **Wybór odpowiednich czasopism i wydawnictw:** pracownicy, doktoranci i studenci UWM w Olsztynie są zobowiązani do starannego wyboru czasopism i wydawnictw naukowych do publikowania swoich prac. Preferowane są renomowane, recenzowane czasopisma i wydawnictwa o ugruntowanej pozycji w środowisku naukowym.
3. **Unikanie czasopism drapieżnych i papierni:** publikowanie w czasopismach drapieżnych i korzystanie z usług „paper mills” jest niedopuszczalne i stanowi poważne naruszenie niniejszej Polityki.
4. **Wsparcie i edukacja:** UWM w Olsztynie zobowiązuje się do zapewnienia wsparcia i edukacji swoim pracownikom, doktorantom i studentom w zakresie identyfikacji wiarygodnych źródeł publikacji i unikania czasopism drapieżnych oraz „paper mills”.
5. **Monitorowanie i konsekwencje:** UWM w Olsztynie zastrzega sobie prawo do monitorowania publikacji afiliowanych Uczelni i podejmowania odpowiednich działań w przypadku stwierdzenia naruszeń niniejszej Polityki, w tym publikacji w czasopismach drapieżnych lub artykułów pochodzących z „paper mills”.

IV. ZASADY FINANSOWANIA PUBLIKACJI

1. **Limity finansowania:** UWM w Olsztynie wprowadza ograniczenie w finansowaniu opłat za publikacje (APC) z funduszy badawczych. Po wypełnieniu przez pracownika 4 slotów publikacyjnych w danym okresie ewaluacyjnym, finansowanie kolejnych publikacji jest

ograniczone do przypadków, gdy nowa publikacja zwiększy wartość co najmniej jednego ze slotów.

Ograniczenie to nie dotyczy:

- publikacji w czasopismach sklasyfikowanych w pierwszym kwartylu (Q1) rankingu Journal Citation Reports (JCR) lub Scopus w danej dziedzinie nauki;
- publikacji w czasopismach wydawanych przez jednostki akademickie (uniwersytety, akademie, politechniki) lub uznane towarzystwa naukowe;
- publikacji, w których autor korespondencyjny jest pracownikiem UWM w Olsztynie.

2. **Wykluczenie z finansowania wydawnictw o niskich standardach recenzyjnych:**

- ✓ UWM w Olsztynie nie finansuje publikacji wydanych w wydawnictwach, które nie zapewniają rzetelnego procesu recenzji naukowej, w szczególności tych charakteryzujących się nienaturalnie krótkim czasem od złożenia do akceptacji manuskryptu (tj. poniżej 4 tygodni), masową produkcją publikacji oraz brakiem transparentności w procesach redakcyjnych.
- ✓ Wykluczenie to nie dotyczy opłat OA finansowanych ze środków zewnętrznych.

3. **Priorytetyzacja finansowania:** W przypadku ograniczonych środków, pierwszeństwo w finansowaniu mają publikacje, w których autor korespondencyjny jest pracownikiem UWM w Olsztynie oraz spełniające przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- ✓ publikacje w czasopismach sklasyfikowanych w pierwszym kwartylu (Q1) w rankingach JCR lub Scopus,
- ✓ publikacje w czasopismach wydawanych przez jednostki akademickie lub towarzystwa naukowe,
- ✓ publikacje młodych naukowców (do 7 lat po uzyskaniu stopnia doktora),
- ✓ publikacje będące efektem realizacji projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych.

V. **WYTYCZNE DOTYCZĄCE WYBORU CZASOPISM I UNIKANIA CZASOPISM DRAPIEŻNYCH**

1. **Reputacja i indeksowanie:** przy wyborze czasopisma należy kierować się jego reputacją w środowisku naukowym oraz obecnością w renomowanych bazach danych bibliograficznych i indeksacyjnych (np. Web of Science, Scopus, PubMed). Indeksowanie w tych bazach jest silnym wskaźnikiem wiarygodności czasopisma, nie wyklucza jednak możliwości stosowania niskich standardów recenzowania.

2. **Recenzja naukowa:** należy upewnić się, że czasopismo stosuje rzetelny proces recenzji naukowej (peer review). Informacje o procesie recenzji powinny być jasno dostępne na stronie internetowej czasopisma. Należy zachować szczególną ostrożność wobec czasopism deklarujących czas recenzji krótszy niż 4 tygodnie.
3. **Redakcja i wydawca:** należy sprawdzić skład redakcji czasopisma. Renomowane czasopisma zazwyczaj mają w redakcji znanych i szanowanych naukowców z danej dziedziny. Należy również sprawdzić, kto jest wydawcą czasopisma i czy jest to uznane wydawnictwo naukowe lub towarzystwo naukowe.
4. **Oplaty za publikację (APC):** wiele czasopism Open Access pobiera opłaty za publikację (APC). Należy jednak zachować ostrożność, jeśli opłaty są bardzo wysokie w stosunku do prestiżu czasopisma lub jeśli czasopismo domaga się opłat przed akceptacją artykułu do opublikowania. Transparentność polityki opłat i informacji o ich wysokości jest ważna.
5. **Strona internetowa czasopisma:** strona internetowa czasopisma powinna być profesjonalna, przejrzysta i zawierać wszystkie istotne informacje, takie jak: zakres tematyczny, instrukcje dla autorów, skład redakcji, informacje o recenzji naukowej, polityka opłat, dane kontaktowe wydawcy.
6. **Sprawdzenie w listach i bazach czasopism drapieżnych:** przed wysłaniem manuskryptu należy sprawdzić, czy czasopismo nie znajduje się na listach i w bazach identyfikujących czasopisma drapieżne (np. Beall's List – choć nie jest już aktualizowana, jej archiwum jest nadal użyteczne, Cabells Predatory Reports, Think.Check.Submit.). Należy jednak pamiętać, że listy te nie są wyczerpujące, a ich użycie powinno być uzupełnione innymi metodami weryfikacji. Biblioteka Uniwersytecka prowadzi aktualny spis takich czasopism i wydawców.
7. **Konsultacje z Biblioteką Uniwersytecką i doświadczonymi pracownikami:** w przypadku wątpliwości dotyczących wiarygodności czasopisma, należy skonsultować się z pracownikami Biblioteki Uniwersyteckiej lub doświadczonymi pracownikami naukowymi z danej dziedziny. Biblioteka Uniwersytecka może zaoferować szkolenia i narzędzia do identyfikacji wiarygodnych źródeł publikacji.
8. **Weryfikacja metryk czasopisma:** należy weryfikować autentyczność podawanych przez czasopismo wskaźników bibliometrycznych (Impact Factor, CiteScore). Fałszowanie metryk jest częstą praktyką czasopism drapieżnych. Weryfikację należy przeprowadzać bezpośrednio w bazach WoS lub Scopus.
9. **Analiza portfolio wydawnictwa:** należy przeanalizować portfolio wydawcy - wydawnictwa publikujące setki czasopism o bardzo szerokim zakresie tematycznym,

z minimalnym zróżnicowaniem w procesach redakcyjnych, mogą nie zapewniać odpowiedniej jakości recenzji.

VI. WYTYCZNE DOTYCZĄCE UNIKANIA „PAPIERNI”

1. **Oryginalność pracy:** publikowane prace muszą być oryginalne i stanowić wynik własnych badań autora/autorów. Niedopuszczalne jest publikowanie prac zakupionych, napisanych przez inne osoby lub generowanych przez „paper mills”.
2. **Unikanie podejrzanych usług:** należy unikać korzystania z usług firm lub osób oferujących pomoc w procesie publikowania, które obiecują szybką i łatwą publikację w renomowanych czasopismach, szczególnie jeśli wymagają opłat z góry lub gwarantują publikację bez względu na jakość pracy.
3. **Samodzielne prowadzenie badań i pisanie artykułów:** pracownicy, doktoranci i studenci UWM w Olsztynie powinni samodzielnie prowadzić badania i pisać artykuły naukowe, korzystając z dostępnego wsparcia mentorskiego, redakcyjnego i językowego w ramach Uczelni.
4. **Cytowanie źródeł:** należy rzetelnie cytować wszystkie wykorzystane źródła i unikać plagiatu. Zalecane jest korzystanie z programów antyplagiatowych przed złożeniem artykułu do publikacji.
5. **Uczestnictwo w szkoleniach z etyki badań i publikacji:** UWM w Olsztynie będzie organizować regularne szkolenia z etyki badań i publikacji, w tym na temat zagrożeń związanych z „paper mills”. Udział w tych szkoleniach jest rekomendowany.

VII. PROCEDURY WERYFIKACYJNE I PREWENCYJNE

1. **Obowiązkowa weryfikacja przed publikacją:** pracownicy są zobowiązani do weryfikacji czasopisma przed złożeniem artykułu w celu sprawdzenia jego wiarygodności według kryteriów niniejszej Polityki.
2. **System alertów:** Biblioteka Uniwersytecka prowadzi i regularnie aktualizuje wewnętrzną listę zidentyfikowanych czasopism drapieżnych oraz podejrzanych wydawców, dostępną dla wszystkich pracowników.
3. **Monitoring publikacji:** raz w roku, w celu identyfikacji potencjalnych przypadków publikowania w czasopismach drapieżnych lub wydawnictwach o niskich standardach recenzyjnych, przeprowadzany jest monitoring losowo wybranych publikacji afiliowanych do UWM w Olsztynie.

4. **Weryfikacja standardów recenzyjnych:** Biblioteka Uniwersytecka monitoruje standardy recenzyjne w czasopismach, w których publikują pracownicy UWM w Olsztynie. Wydawnictwa o niskich standardach recenzyjnych są umieszczane na wewnętrznej liście wydawnictw wykluczonych z finansowania.

VIII. KONSEKWENCJE NARUSZENIA POLITYKI

Naruszenie niniejszej Polityki, w szczególności publikowanie w czasopismach drapieżnych lub artykułów pochodzących z „paper mills”, może skutkować:

1. **Brakiem uznania publikacji:** publikacje w czasopismach drapieżnych lub artykuły pochodzące z „paper mills” nie będą uznawane jako osiągnięcia naukowe w ocenach pracowniczych, awansach, ewaluacji jednostek naukowych i innych procesach oceny w UWM w Olsztynie.
2. **Postępowaniem dyscyplinarnym:** w poważnych przypadkach, naruszenie niniejszej Polityki, szczególnie w przypadku udowodnionego, świadomego korzystania z „paper mills”, może skutkować postępowaniem dyscyplinarnym zgodnie z regulaminem UWM w Olsztynie.
3. **Utratą reputacji:** publikowanie w czasopismach drapieżnych lub korzystanie z „paper mills” może negatywnie wpłynąć na reputację naukowca i UWM w Olsztynie.

IX. WSPARCIE I ZASOBY

UWM w Olsztynie zapewnia swoim pracownikom, doktorantom i studentom następujące wsparcie i zasoby w zakresie publikacji naukowych:

1. **Biblioteka Uniwersytecka:** oferuje dostęp do baz danych bibliograficznych, narzędzi do oceny czasopism, szkoleń z zakresu wyszukiwania informacji naukowej, wyboru czasopism i unikania czasopism drapieżnych.
2. **Mentoring i opieka naukowa:** kierownicy katedr, opiekunowie naukowcy i mentorzy są zobowiązani do wspierania swoich podopiecznych w wyborze odpowiednich źródeł publikacji i przestrzegania zasad etyki publikacyjnej.
3. **Szkolenia i warsztaty:** UWM w Olsztynie będzie regularnie organizować szkolenia i warsztaty na temat rzetelności naukowej, etyki publikacyjnej, otwartego dostępu do publikacji, unikania czasopism drapieżnych i „paper mills”.
4. **Repozytorium uczelniane:** UWM w Olsztynie prowadzi instytucjonalne repozytorium, w którym pracownicy mogą archiwizować preprinty i postprinty swoich publikacji, zwiększając ich widoczność i dostępność zgodnie z polityką Open Access.

5. **Fundusz wsparcia publikacji wysokiej jakości:** Uczelnia tworzy dedykowany fundusz wspierający publikowanie w czasopismach sklasyfikowanych w pierwszym decylnym rankingów JCR i Scopus, w których autorzy afiliowani do UWM w Olsztynie pełnią rolę wiodącą, niezależny od standardowych limitów finansowania.

X. IMPLEMENTACJA I PRZEGLĄD POLITYKI

1. **Komunikacja i dystrybucja:** niniejsza Polityka zostanie oficjalnie zatwierdzona przez Rektora i szeroko rozpowszechniona wśród wszystkich pracowników, doktorantów i studentów UWM w Olsztynie poprzez stronę internetową Uczelni, system informacji wewnętrznej oraz mailing.
2. **Szkolenia wprowadzające:** dla nowych pracowników, doktorantów i studentów zostaną zorganizowane szkolenia wprowadzające z zakresu niniejszej Polityki.
3. **Regularny przegląd:** niniejsza polityka będzie regularnie aktualizowana w celu zapewnienia jej skuteczności, w odpowiedzi na zmieniające się realia publikowania naukowego i nowe zagrożenia. Planuje się, by aktualizacja uwzględniała opinie pracowników, doktorantów, studentów i pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej.
4. **Raportowanie:** dziekani wydziałów będą zobowiązani przedstawić Rektorowi roczne raporty o publikacjach pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem przypadków publikacji w czasopismach wysokiej jakości (Q1) oraz zidentyfikowanych problemów z publikacjami w źródłach niskiej jakości.
5. **System motywacyjny:** Uczelnia wprowadza system premiowania publikacji w czasopismach sklasyfikowanych w pierwszym kwartyle (Q1) rankingu JCR lub Scopus, jako element polityki projakościowej.

XI PODSUMOWANIE

Polityka Publikacyjna Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jest kluczowym elementem dbałości o jakość i rzetelność prowadzonych w Uniwersytecie badań naukowych. Poprzez edukację, wsparcie i jasne wytyczne, Polityka ta ma na celu ochronę naukowców i Uczelni przed negatywnymi skutkami publikacji w czasopismach drapieżnych i korzystania z usług „paper mills”, jednocześnie promując publikowanie w renomowanych i wiarygodnych źródłach. Szczególny nacisk kładziony jest na racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi poprzez ograniczenie finansowania publikacji w wydawnictwach o wątpliwej jakości procesów recenzyjnych oraz premiowanie publikacji w najlepszych czasopismach naukowych.